

A large, leafy tree stands on a grassy hill under a clear blue sky. The tree is the central focus, with its branches spreading out. The background shows a soft-focus landscape with more trees and a clear sky.

Dřeviny rostoucí mimo les

Úvodní téma

Ochrana a význam dřevin RML ve světle právních předpisů –
obecné teze

Ing. František FROLA – bývalý zaměstnanec MŽP, odboru státní
správy VI Hradec Králové – oddělení ochrany přírody a krajiny.

Definice pojmu „dřevina“

- Definice v § 3 odst.1 písm.l) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění zákona č. 250/2014 Sb., v platném znění:
- Dřeviny rostoucí mimo les je strom či keř rostoucí jednotlivě i ve skupinách ve volné krajině, v sídelních útvarech na pozemcích mimo lesní půdní fond (zkratka „LPF“).
- Termín LPF současně platný zákon o lesích (č. 289/1995 Sb., ve znění zákona č. 64/2014 Sb.,
n e z n á
- **DRML jsou především:** - doprovodná zeleň u vodních toků, rybníků a jezer
- zeleň /dřeviny/ údolních niv (definice nivy ve Věstníku MŽP)
- cenné plochy porostů sídelních útvarů
- historické zahrady a parky
- Cenné dřeviny jsou mnohdy součástí významného krajinného prvku (zkratka „VKP“)
- Některé dřeviny jsou prohlášeny za VKP
- Některé dřeviny jsou prohlášeny za památné
- V soudně znalecké praxi je mnohdy pojem „dřevina“ zaměňován při jmenování znalců

Ochrana dřevin před poškozováním a ničením

- Dřeviny jsou chráněny před poškozením a ničením podle § 7 zákona o ochraně přírody a krajiny. Ale jak je vlastně definována ona ochrana.
- Právní výklad pojmu ochrana a poškození v přesném znění není dosud definována. Lze pojem definovat ve smyslu vyhlášky č. 395/1992 Sb., takto:
  1. *Poškozování a ničení dřevin je (každý) nedovolený zásah, který způsobí podstatné a trvalé snížení jejich ekologických a estetických funkcí nebo bezprostředně či následně způsobí jejich odumření. Kácení může být aprobováno „ex actu“ (povolením orgánu ochrany přírody) nebo „ex lege“, to je ze zákona*
  2. *Význam dřevin je nutné posoudit pro danou lokalitu nebo i v širším kontextu s krajinou. Tím je nutné dřevinu posuzovat jako niku živočichů a prvek zhodnocující estetický význam lokality.*
  3. *Z praxe správních orgánů se zpravidla za poškození dřevin považují:*
    - *Neodborný ořez větví stromů mnohdy až „na babku“ a neošetření řezných ran*
    - *Neadekvátní redukce objemu koruny mimo doporučené Standardem v OP č. SPPK A002:2013*
    - *Větší zásah do kořenového systému větší než 30% v návaznosti na ČSN 83 9061*

Ochrana a poškozování dřevin

- Poškození kmene navíce jak 20% jeho plochy okusem, loupáním nebo sedřením
- Přívod imisí k dřevinám, které způsobí jejich snížení vitality
- Zatékání močůvky nebo jiných koncentrovaných látek ke kořenovému systému
- Navrtání dřeviny s aplikací oizorodé látky do kmene nebo větví, které povedou k degradaci nebo uschnutí dřeviny

Odborné působení důvodů ke kácení a významu dřeviny.

1. O povolení ke kácení nikdy nerozhodují orgány vykonávající samosprávu (např. zastupitelé nebo starosta)
2. Před vydáním rozhodnutí je nutné přesně zhodnotit a v rozhodnutí zdůvodnit funkční a estetický význam. Přitom nelze zaměřovat se sadovnickými kritérii. I poškozený či odumřelý strom může být estetický nebo funkční (xylofágní hmyz).
3. Dřevinu je nutné posoudit i v kontextu s krajinným rázem
4. Ohledání (místní šetření) dřeviny je nutné
5. Dřevinu je mnohdy nutné ve smyslu § 56 správního řádu posoudit s odbornými znalostmi, které úřední osoba nemusí mít. Správní orgány usnesením ustanoví příslušného znalce.

Náhradní výsadby za skácené dřeviny

- Postup řeší § 9 zákona. Slíbený prováděcí předpis o odvodech do státního rozpočtu nebo SFŽP nebyl dosud MZP vydán.
- V rozhodnutí o povolení kácení se uvede počet, druh a velikostní stupeň vysazované dřeviny a místo, kde bude vysázena.
- OOPaK I. stupně vedou seznam vhodných pozemků k náhradním výsadbám (NV)
- Režim postupu za nepovolené kácení dřevin je řešen přestupkovým zákonem
- Dosud není zavedena praxe, kdy by bylo možné náhradní výsadbou řešit nově vznikající parkové úpravy v intencích zpracovaného projektu sadových úprav autorizovaným architektem s označením KA/ČKA
- Předepsaná dřevina pro NV musí splňovat velikostní stupně u listnatých dřevin uváděná v cm (obvod kmene) a u jehličnatých dřevin v m (výška dřeviny), podle ČSN, které popisují tyto ukazatele.

Památné stromy jako dřeviny chráněné vyšší právní silou

- Úprava ve smyslu §§ 46-47 zákona o ochraně přírody a krajiny
- Metodický postup dle zveřejněné metodiky ve Věstníku MŽP částka 5-6/1993 s názvem „Vyhlásování památných stromů, jejich skupin a stromořadí“
- Za význačné stromy (dřeviny) lze považovat:
  - dřeviny dlouhověké (ekologická valence dožití 250 a více let)
  - významný botanický druh, který navíc se může dožívat vysokého stáří
  - historický kontext dřeviny a lokality
  - významný soliter či krajinná dominanta splňující estetická měřítka
- Za památný strom nebo skupinu lze prohlásit dřevinu, která splňuje alespoň jednu z uvedených kritérií nebo kumulativně více kritérií.
- Památný strom se označuje malým státním znakem a vymezí se mu ochranné pásmo o 10-ti násobku průměru kmene nebo v průmětu obvodu koruny.
- Památný strom se zapíše do centrálního seznamu, který vede AOPaK v Praze

ZÁVĚR

Tento příspěvek nemá ambice vyčerpávajícím způsobem pojednat o uvedeném tématu. Mnohdy jsou uvedeny skutečnosti obecně známé. Snaha autora je uvést souhrn k danému tématu a upozornit na některé skutečnosti z praxe ochrany dřevin RML.

Další příspěvky přednesené na konferenci se k tomuto tématu jistě vyjádří.

DĚKUJI ZA POZORNOST

Ing. František FROLA – autorizovaná krajinářský architekt
KA/ČKA č. 02 041

GSM: 732 476 593 e-mail: f.frola @ seznam.cz